

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1033364/4

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מיכאל קורנילדי)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אתי גוהר)

הנדון: העברות בעלות בנכס המבטלות הסכמות קודמות – דחיית בקשה לסתירת הדין

החלטה

פסק דינו והבקשה לסתירתו

לפנינו בקשה לסתירת הדין (להלן: הבקשה) שעניינה בפסק הדין שניתן בט"ו במרחשוון התש"ף (13.11.2019) בערעורה של המערערת באותו הליך – המשיבה בהליך דנן על פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי ירושלים. עיינתי בבקשה ובתגובה ושבתי ועיינתי גם בפסק דינו ובחומר שבתיק, וזאת אשר העלתה מצודתי:

בית דינו פסק את דינו של הסכם הממון שנכרת בשעתו בין הצדדים וקיבל את ערעורה של המשיבה דנא – המערערת בהליך האמור – באמרו, במסקנתו, כדלהלן:

- א. אנו מקבלים את הערעור בכל הנוגע לתוקפו של 'הסכם הממון' שנכרת בין הצדדים בשנת 1994 וקובעים כי הוא משולל כל תוקף.
- ב. גם אם היה תוקף משפטי או הלכתי ל'הסכם הממון' אין ספק שעצם העברת הנכס כולו על שם המשיב והחזרת רישום מחציתו על שם המערערת היא מעשה המוכיח חזרה מהסכם הממון, ונתינה מפורשת לאישה בקניין המועיל הן הלכתית והן חוקית כפי שהארכנו לבאר בפסק הדין.
- ג. תוצאת האמור היא כי הבעלות בנכס [...] היא בעלות משותפת של שני הצדדים [...]

דיון והכרעה

אין בבקשה השגות על שנקבע בחלקו הראשון של פסק הדין שביסס וביאר את היותו של ההסכם המדובר 'הסכם ממון' הטעון אישור – אישור שלא ניתן – ועל האמור בדבר בטלותו משלא אושר כדין.

על חלקו השני של פסק הדין מדלגת הבקשה בקלילות, תוך שהיא מבקשת לאשר את פסקו של בית דין קמא ולא מטעמו ולהמיר לצורך כך את ביסוסו על הסכם הממון בביסוסו על הסכם אחר, הסכם הנאמנות שנכרת בין הצדדים טרם נישואיהם ושלכאורה אינו לוקה ב'מום' זה של

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

העדר האישור שכן עומד הוא על רגלי עצמו ואין הוא הסכם שלגביו נצרכת, בהוראת המחוקק, תמיכה בקביים של אישור.

אכן גילוייו של הסכם הנאמנות שופך אור על מקצת מהפינות החשוכות במסכת העובדתית שבעניינים של הצדדים, על קיומן של הללו באו בפסק הדין הערות לרוב, ואם עתה באו אליהן גם הארות – מה טוב.

ברם מן הבקשה נעדר הסבר ומענה של ממש לשאלה הכיצד יש בגילוייו של הסכם זה כדי לגשר על הפער שבין ההסכם לבין השינויים ברישום הבעלות שנעשו לאחריו, והכיצד מדלגת היא על משוכתם של הקניינים שנעשו בשלבים מאוחרים יותר בין הצדדים. הסכם הנאמנות מלמד כי כשרכשה המשיבה את הנכס מרשות מקרקעי ישראל (או מנהל מקרקעי ישראל) רכשה אותו בעבור המבקש, אין כל דרך לקרוא בלשונו של הסכם זה הסכמה כי גם רכישתה או קבלתה את הנכס, כולו או חלקו, במתנה שנים מאוחר יותר מן המבקש עצמו גם היא הייתה בבחינת רכישה בנאמנות בעבורו או כל פיקציה אחרת.

המבקש יצא ידי חובתו, כנראה, בעניין זה באומרו "גם העברת מחצית מהנכס למשיבה ב-21.2.2001 נעשתה במפורש במסגרת הנאמנות, כמפורש ב'רחל בתך הקטנה' בתצהיר שעליו חתומה המשיבה [...] דא עקא, בתצהיר זה שאכן היה לפנינו כבר בעת שנכתב פסק הדין ואף הוזכר בו אין אזכור להעברת מחצית הזכויות, או חלק אחר שלהן, מהמבקש אל המשיבה או להפך כי אם אישור כי, במועד כלשהו שלא ניקב בתצהיר זה, רכשה המשיבה את הזכויות בנכס (אז: במגרש) בנאמנות בעבור בעלה.

לא ברור מהתצהיר, אף לא מתאומו שעליו חתום המבקש, לאיזו מטרה נצרך התצהיר. אך תהא זו אשר תהא ברי כי פרשנותו של המבקש כי תצהיר זה מלמד "במפורש" כי "העברת מחצית מהנכס למשיבה ב-21.2.2001 נעשתה במסגרת הנאמנות" אינה מתקבלת על הדעת. פרשנות זו לא הייתה הולמת את הדברים אף לו לא ידענו להצביע על רכישה אחרת שנעשתה בנאמנות ושאליה אל נכון מכוון התצהיר, על אחת כמה וכמה שאינה קבילה משידענו גם ידענו מהי אותה הרכישה. אין כאן את האמירה שמייחס המבקש למסמך זה לא "במפורש" ואף לא 'במרומו', לא בכתוב ולא 'בין השורות'.

גם לו הייתה הרכישה הראשונה בנאמנות" כתבנו בפסק דינו, ולצורך העניין – ומאחר שלא נטען עתה בתשובתה של המשיבה לבקשה כי הסכם הנאמנות שהוצג עתה לפנינו מזויף או פגום בפגם אחר שיש בו כדי להביא לבטלותו – נניח עתה כי אכן כך הייתה, מכל מקום –

העברות הבעלות שהיו לאחריה מהבעל (לאחר שקיבל בעצמו את הבעלות) לאישה, ולאחר התצהיר בעניינה שוב העברת מחצית הזכויות לפחות אליה – דינן כמתנה. מתנה זו נרשמה כדין ונגמרה ברישום שהוא גם ראיה לתוכנו.

"ומעתה אף לו קיבלנו את הטענה כי הבעל היה הבעלים האמיתי מלכתחילה" המשכנו שם – "הבעלות עתה היא משותפת. לא כוונת שיתוף גרידא יש כאן אלא קניין והעברת בעלות מוחלטת לפחות בנוגע לאותה מחצית הרשומה על שם האישה."

הוספנו וביארנו: "העברת בעלות זו יש בה גם כדי לבטל את הסכם הממון – אף לו לא היה נצרך לאישור." ודעת לנבון נקל כי הוא הדין והוא הטעם לעניין הסכם הנאמנות.

ואומנם המבקש כותב עתה כי עתה מבוקש "ביצוע הנאמנות שנכנסה לפועל ביצוע בגירושין" וכלפי אמירה זו – שלא בא זכרה, ייאמר, לא בטענות שנטענו בעבר, והן טענת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנאמנות עלתה גם עלתה אף אם ראיותיה חדשות הן, לא בהסכם הנאמנות ולא בכל מסמך אחר העוסק בה – נאמר את שאמרנו עוד בפסק הדין:

אכן אין מניעה עקרונית לרישום בעלות על שם האישה או בעלות משותפת תוך התחייבות כי לעתיד לבוא תועבר הבעלות לבעל. ברם הסבר כזה יכול היה להניח את הדעת לו מלכתחילה נרשמה הבעלות על שם האישה או על שם שני הצדדים – ולכל היותר לו הייתה הוכחה לטענה שלה ניסה בא כוח המשיב לרמוז בשאלותיו את נציג הרשות כי הרישום נועד לצורכי קבלת משכנתה, אלא שטענה כזו לא זו בלבד שלא הוכחה אלא שלכאורה אף נסתרת מהחומר שבתיק. משנרשמה כבר הבעלות במלואה על שם הבעל ולו היו הצדדים עדיין שותפים להסכמה הקודמת כי בפקיעת נישואיהם תיוותר הבעלות בידי – מה טעם ומה היגיון יש בהעברת הבעלות שוב לאישה או ברישום בעלות משותפת אם לא התכוונו הצדדים לבטל את שהוסכם?

לו מלכתחילה היה הרישום על שם המשיבה בלבד ולאחר זמן היה המבקש טוען כי הגיעה העת לממש את הסכם הנאמנות, ניחא. ייתכן שהייתה מתקבלת טענה כי משך השנים לא מימש את ההסכם, אף שלא באה בו התניה שמנעה את מימושו עד לגירושיין – אם בשל הסכם הממון אף שהלה היה נעדר תוקף, ובפרט לו נטען כי מכל מקום המבקש סבר בתום לב כי תקף הוא, ואם כיוון שבעת היות הצדדים נשואים לא ראה המבקש צורך בכך ולא היה מפיק תועלת מן המימוש – אך עתה מבקש הוא לממשו.

אך מאחר שכבר נרשם הנכס על שמו שלו, בהתאם לכאורה לנדרש מכוח הסכם הנאמנות, מה לו לשוב ולרשום את מחציתו על שם המשיבה? אין זאת אלא כאמור בפסק דינו:

העברה זו מלמדת אחת מן השתיים: או כי לא היה הסכם כלל, לאמור כי באותו מועד כבר ידעו הצדדים כי ההסכם חסר תוקף [...] או כי הצדדים הסכימו לבטל את ההסכמה שבו לעניין הנכס המדובר ולקבוע כי הבעלות בו תהיה בחלקים שווים, בעת נישואיהם ולאחריהם במשמע.

המידע שנוסף לנו עתה, הסכם הנאמנות, מסייע לנו לבחור בין שתי האפשרויות הנזכרות ולומר כי לכאורה – נדגיש שוב "לכאורה" כיוון שנוכח האמור לעיל לא נזקקנו לקיום דיון ולבחירת הסכם זה גופו – אכן הייתה הסכמה לעניין רכישת הנכס בנאמנות אך "הצדדים הסכימו לבטל את ההסכמה [...] ולקבוע כי הבעלות בו תהיה בחלקים שווים".

אכן העברות הבעלות השונות שנעשו בין הצדדים תמוהות הן, אף על זה פקחנו עינינו ואותו הבאנו במשפט בפסק דינו וכתבנו:

הבעלות המקורית על פי הרישום הייתה של האישה לבדה, רישום זה לא נסתר. הבעלות לעת הזו – של הצדדים בחלקים שווים.

גם אם בשלב כלשהו במהלך חיי הצדדים הייתה הבעלות רשומה לזמן קצר על שם האיש לבדו – אין כל הגיון משפטי או אחר להכריע כי הבעלות תיקבע לא לפי הרישום כיום ואף לא לפי הרישום המקורי. אם נקבל את העברות הבעלות התמוהות על אף התמיהות עליהן ועל תיעודן – את כולן נקבל, ואם לא נקבל – בכולן נכפור.

אפשר שסבור המבקש כי משהתחזקה ההנחה כי הבעלות המקורית מכל מקום הייתה שלו בעוד המשיבה אינה אלא נאמנת, הרי שנוכח התמיהות האמורות עלינו לקבוע את הבעלות כפי אותה בעלות מקורית, שהיא עצמה אינה כפי הרישום אלא כפי שמלמד הסכם הנאמנות. ברם לא כך הדבר, גישה זו אינה מיישבת את התמיהות השונות ובהעדר הסבר המניח את הדעת – אך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהתקיים רישום ותיעוד להעברות בעלות – על הטוען לאיקבלתנו את העברת הבעלות מהמבקש למשיבה להביא ראיה, ראיה להיותה של העברה זו ראויה להתבטל תוך שאין בסיבות לביטולה כדי לפגום גם בהעברות הבעלות האחרות ובהסכם שעליו, לשיטתו, נשענו הן. ראיה כזו לא מצאתי בבקשה.

מסקנות ומתן הוראות

סוף דבר:

א. הבקשה לסתירת הדין נדחית שכן אף שהובאו בה ראיות חדשות הנוגעות לחלק מהעובדות שנדונו בפסק הדין, מכל מקום לא היה בה די כדי לערער את תשתית המשפטית של פסק הדין שכללה ניתוח עובדתי ומשפטיהלכתי המוסב אף כלפי האפשרות שהעובדות הן בדומה לאשר מבקשות ראיות אלה להוכיח.

ב. מכל מקום, בנסיבות העניין ומאחר שבקשה זו – שלא כבקשות אחרות לסתירת הדין הבאות לפתחנו לעיתים – נשענה אכן על ראיות חדשות לכאורה, אין אני מחייב את המבקש בהוצאות משפט בגינה.

ג. החלטה זו מותרת לפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום ז' בשבט התש"ף (2.2.2020).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה